

2024

101

1929

3KPI (47.925)

14-26

2010

Ա. ԽԱՆԶԱՆ

(101)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԱՃՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

— □ —

2001

3101(47.925)
Խ-26

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1929

պարասը կրնքանա իր աշխատանքի ասպարհում բյուրո-
կրատիկ տարրերից վնասաբաւ ազատվելու ուղիով: Հենց
այդ Ե ներկայումս մեր կուսակցութեան՝ վոքպես պրոլե-
տարական դիկտատուրայի իսկական ղեկավարի՝ կառավորա-
գույն խնդիրներից մեկը»:

Այս բոլոր խնդիրներն լուծման, բանվոր դասա-
կարգի աճող ակտիվութեանը համապատասխան հունի
մեջ մտնելու, մեր աշխատանքների բոլոր ասպարհներ-
ում հատակ դասակարգային-քաղաքական գիծն ապա-
հովելու գործում վնասական նշանակություն ունի կուսա-
կցական կազմակերպությունների սոցիալական կազմի,
կուսակցութեան կապը բանվորական մասսաների
հետ սիստեմատիկորեն ամրացնելու, ակտիվիստ բանվոր-
ների աճող կազմերն անընդհատ մեր կուսակցութեան
շարքերը գրավելու հարցը:

2. Անման հարցի նշանակությունը

Հայկումկուսի համար

Հայաստանի կոմկուսակցութեան համար աճման
և սոցիալիստական կազմի կարգավորման հարցն ունի
հատուկ, բացառիկ կարևոր նշանակություն: Կուսա-
կցական կազմակերպութեան համեմատաբար յերի
տասարդ լինելը Հայաստանում, պրոլետարական
ոջախների, ապա, ուրիմն, մեր ռեզիդենտի փոքրածիվ
լինելը, մանր բուրժուական տարրերի, ծառայողների
և գյուղացիութեան ձգտումը դեպի կուսակցութեան,
այս բոլորը բարդացնում են մեր պայմաններում
աճման պրոբլեմի լուծումը և պահանջում են բոլոր
կուսկազմակերպութեաններն ամենասեռուն ուղադրու-

թյունը դեպի աճման հարցը: Սակայն մենք պետք Ե
մատնանշենք, վոր կուսամարմինների ուղադրութեանը դե-
պի աճման հարցը մինչև այժմ անբավարար Ե յեղել: Հայ-
կումկուսի Կենտկոմի Մ պլենումում մենք քննարկեցինք
այդ հարցը $2\frac{1}{2}$ տարվա զաղարից հետո (հարցը վերջին
անգամ քննարկվել էր 1926 թվի մայիսի 18-ին): Գով-
կոմիների նախագահութեաններն ու պլենումները նույն-
պես վերջին 2 տարվա ընթացքում խիստ սակավադեպ
են քննութեան դրել կուս. աճման և նրա սոց. կազմի
կարգավորման հարցերը: Նույնը պետք Ե առել նաև
կուսակցական պրիֆերիայի մասին. մի ամբողջ շարք
արտադրական բջիջներ 2 տարվա ընթացքում վոչ մի
անգամ քննութեան չեն առել աճման հարցը, ի մի
են գումարել կատարված ընդունելութեանների ար-
դյունքները և չեն ուրվագծել տվյալ կազմակերպու-
թեան կոնկրետ անիլիքները հետագա աճման ասպա-
րիզում: Մեր կազմակերպութեանների աճման պրակ-
տիկալում նկատվող թերութեանները նշանակալի
չափով բացատրվում են, իհարկե, այդ հանգամանքով:

3. Կուս. հիմնական դիրեկտիվներն անման

հարցի մասին

Աճման հարցում կուսակցութեան հիմնական դի-
րեկտիվ Ե հանդիսանում Համկոմկուսի XIII համագումարի
վորոշումը՝ արդյունաբերական բանվորների թիվը
կուսակցութեան մեջ 50% -ի հասցնելու մասին: Հետա-
գա XIV և XV համագումարները թեև հատկապես կուս-
շինարարութեան և աճման հարցերը չեն ձեռնել, բայց
իրենց բանաձևերում մատնանշել են կուսակցութեան

մեջ բանվորների ներգրավումն ուժեղացնելու, կուսակցութեան կազմում պրոլետարական միջուկը սխտեմատիկաբար մեծացնելու ծալք անհրաժեշտութեանը: Յեղնելով այդ դիրեկտիվներին, Համկոմկուսի կենտկոմը կուսամարդահամարի արդյունքների առթիվ կապացրեց հետևյալ վորոշումը.

«Յեղնելով կուսակցութեան XIII և XV համագումարների վորոշումներին՝ արդյունաբերական բանվորների ներգրավումը կուսակցութեան մեջ ուժեղացնելու մասին և նկատի առնելով բանվոր դասակարգի ակտիվութեան բարձրանալը, կենտկոմը հրավիրում է բոլոր կուսակազմակերպութեանների ուղղորդութեանն այն բանի վրա, վոր անհրաժեշտ է ուժեղացնել դադգյահի բանվորների ներգրավման աշխատանքները այն հաշվով, վոր 2 տարվա ընթացքում արդյունաբերական բանվորները կազմեն վոչ պակաս քան կուսակցութեան կազմի կեսը»:

Իր այս տարվա նույնաբերյան պլենումում հատուկ քննութեան առնելով կուսակցութեան աճման խնդիրները՝ Համկոմկուսի Կ. Կոմիտեն վորոշեց «այնպես անել, վոր վոչ ուշ քան մինչև 1930 թվականի վերջերը կուսակցութեան կազմի կեսին վոչ պակասը բաղկացած լինի արտադրութեան բանվորներից, վորպիսի նպատակով առաջիկա յերկու տարվա ընթացքում կուսակցութեան մեջ ընդունվողների կազմում 80 տոկոսից վոչ պակասն ապահովել արտադրութեան բանվորների և մանավանդ՝ արտադրական յերկարատե ստաժ ունեցողների համար, ծավալելով այդ նպատակով բանվորական մասսաների մեջ համապատասխան կազմա-

կերպական, գործնական և գաղափարական-դաստիարակչական աշխատանք»: Այս եւ հիմնական դիրեկտիվները, վորը մենք պետք է յերկտ ընդունենք՝ աճման հարցում Հայաստանի կոմկուսի կոնկրետ անելիքներն ուրվագծելիս, կապակցելով և կոնկրետացնելով այդ համաձայն մեր յերկրի պայմանների և մեր ռեզերվների վիճակի:

4. Հայկոմկուսի կազմը յեվ նրա սոցիալական դեմքը

Այժմ անցնենք մեր կազմակերպութեան կազմի և սոցիալական դեմքի բնութագրմանը: Առ 1-ն հոկտեմբերի 1928 թ. Հայաստանի կոմկուսակցութեան մեջ հաշվվում է 521 բջիջ և 57 թեկնածուական խմբակ: Այս է Հայաստանի կուսակազմակերպութեան ցանցը: Յեթե թվերի դիմենք, կտեսնենք, վոր կուսբջիջների թիվը Հայաստանում տարի տարու վրա ավելանում է, և այդ աճումն, ընդհանուր առմամբ, նորմալ է: Այսպես, որինակ՝ 1923 թ. կար 347 բջիջ, 24 թվին՝ 376 բջիջ, 25-ին՝ 377, 26-ին՝ 478 բջիջ և 109 թեկնածուական խմբակ, 27-ին՝ 442 բջ. և 60 թեկն. խմբակ և 28 թվին՝ 521 բջ. և 57 թեկն. խմբակ: Վերջին 2 տարվա ընթացքում կուսբջիջների թիվն աճել է 79 միավորով, վոր չի կարելի հաջող չհամարել: Թեկնածուական խմբակների վորոշ կրճատումը և վոչ մի աննորմալութեուն չի ներկայացնում և բացատրվում է նրանով, վոր թեկնածուներին կուսանդամ փոխադրելուց հետո թեկնածուական խմբակների փոխարեն նոր կոմբջիջներ են կազմակերպվել:

Ըստ սոցիալական հատկանիշի մեր բջիջները

ներկայացնում են հետևյալ պատկերներն առ 1-ն հունվարի 1928 թվի.

1. Գյուղացիական բջիջ	331
2. Հիմնարկային	82
3. Տրանսպորտային »	38
4. Արտադրական	31
5. Ռազմական	24

Մեր բջիջների ցանցն ինչ չափով է ընդգրկում յերկիրն ու անտեսական միավորները: Հայաստանում կան ընդամենը 35 արտադրական միավոր՝ 20 հոգուց վոչ պակաս բանվոր ունեցող այդ միավորներում ունենք 31 բջիջ, ասել է թե այդ միավորներն ընդգրկված են կուսկազմակերպության կողմից 89% -ով: Կա 1117 գյուղական միավոր, ուր մենք ունենք 331 բջիջ, ասել է թե գյուղերի 28 տոկ. ունի կուսբջիջ — մի թիվ, վոր նորմալ է և փոքր չի կարելի համարել, ինչ չափով վոր կուսակցության աճումը գյուղի գծով պետք է համաձայնեցնել բանվորական կորիզը կուսակցության մեջ ուժեղացնելու խնդիրներին հետ:

Կուսակցության անդամների և թեկնածուների թիվն առ 1-ն հոկտ. 1928 թվի հավասար է 9,747 հոգու, վորից 6,175 հոգի կուսանդամ և 3,572 հոգի թեկնածու: Սկսած 23 թվից, այսինքն 5 տարվա ընթացքում կուսկազմակերպությունն աճել է 4,841 հոգով, այսինքն համարյա 100 տոկոսով: Թեկնածուների թիվը կուսակցության ընդհանուր կազմի մեջ աստիճանաբար նվազում է. որինակ՝ 23 թվին կուսկազմակերպության մեջ թեկնածուները կազմում էին 59,8 տոկ., 24 թվին՝ 55 տոկ., 25 թվին՝ 53 տոկ., 26 թվին՝ 48 տոկ., 27 թվին՝ 43 տոկ. և ընթացիկ 28 թվին — 36,6 տոկ.,

վորն, այնուամենայնիվ չի կարելի շատ մեծ համարել: Հայաստանի կոմկուսակցության սոցիալական կազմը բնորոշվում է հետևյալ տվյալներով (նրա դարգացման դինամիկան ցույց տալու համար վերցնենք վերջին 3 տարվա տվյալները).

1. Առ 1-ն հունվ. 27 թ. 8,418 հոգի, վորից բանվորներ՝ 21,8 տոկ., գյուղացիներ՝ 58,4 տոկ., ծառայողներ և այլք՝ 19,8 տոկ.:

2. Առ 1-ն հունվ. 28 թ. — 8,679 հ., վորից բանվ.՝ 29,7 տոկ., գյուղ.՝ 48,2 տոկ., ծառայողներ և այլք՝ 22,1 տոկ.:

3. Առ 1-ն հոկտ. 28 թ. — 9,747 հ., վորից բանվ.՝ 40,4 տոկ., գյուղացի՝ 40,3 տոկ., ծառայող և այլք՝ 19,8 տոկ.:

Ինչպես տեսնում ենք, ամենադրական յերևույթն այստեղ այն է, վոր բանվորական կորիզը Հայաստանի կուսկազմակերպության մեջ անշեղորհն աճում է սկսած 1927 թվից: Մինչ այդ ընդունելությունն մեջ գերակշռող տեղը բռնում էին գյուղացիները, վորի վրա իր ժամանակ հատուկ ուշադրություն դարձրեց Համկոմկուսի Կենտկոմը: Այսպես, որինակ՝ այն ժամանակ, յերբ Համկոմկուսի մեջ (ամբողջությամբ առած) գյուղացիների ընդունելությունը 25 թվին կազմում էր 15,6 տոկ., Հայաստանում այդ տոկոսը հասնում էր 61,6-ի:

Բայց կազմակերպության կազմի սոցիալական դրությունը վերաբերող տվյալներից բացի, կազմակերպության սոցիալական դեմքի չափազանց կարևոր ցուցանիշ են հանդիսանում կոմմունիստների կազմի դրամունքին վերաբերող տվյալները:

Առ 1-ն հոկտ. 1928 թվի մենք ունենք—

Արտադրական բանվոր	2,648 հ. — 27,2 տոկ.
Բատրակ	191 » — 2 »
Գյուղացի	3,445 » — 35,3 »
Ծառայող	3,035 » — 31,1 »
Այլք	428 » — 4,4 »

Ի՞նչ պատկեր է ներկայացնում աճման դինամիկան ըստ զբաղմունքների տեսակի:

Առ 1-ն հունվ. 1927 թվի դադգյահի բանվորները կազմում էին 19,6 տոկ., առ 1-ն հունվ. 1928 թվի՝ 19,1 տոկ., տոկոսն իջել է: Սակայն ընթացիկ տարվա 9 ամսվա ընթացքում մենք ունենք նկատելի թոփք դեպի վեր—կուսակազմակերպության 27,2 տոկ. ներկայումս կազմում են դադգյահի բանվորները:

Կուսակազմակերպությունն ըստ ազգությունների հետևյալ պատկերն է ներկայացնում.

Առ 1-ն հունվարի 1927 թ.	Առ 1-ն ոգոստ. 1928 թ.
Հայեր	91 տոկոս. 90,5 տոկոս.
Թուրքեր	4,3 » 4,7 »
Ռուսներ	3,3 » 2,9 »
Հույներ	0,8 » 0,9 »
Քրդեր	0,1 » 0,2 »
Այլք	0,5 » 0,8 »

Առկա չե ազգային փոքրամասնությունների տոկոսի վորոշ չափազանց դանդաղ աճումը կուսակցության կազմի մեջ, վորը մենք պետք է հաշվի առնենք ընդունելության առաջիկա կամպանիայի խնդիրներն ուղղագծելիս:

Շարունակում է թուլլ մնալ ընդունելության աշխատանքը նաև բանվորունիների ու բատրակունիների շրջանում. կանանց տոկոսը կուսակազմակերպության մեջ հավասար է 4,8-ի: Այստեղ առկա չե կանանց տոկոսի անընդհատ նվազումը սկսած 27 թվից. առ 1-ն հոկտ. 27 թվի կանայք կազմակերպության մեջ կազմում էին 5,2 տոկ., առ 1-ն հունվ. 28 թվի՝ 5 տոկ., առ 1-ն հոկտ. 28 թվի՝ 4,8 տոկոս:

Ըստ սոցիալական կազմի կանայք կուսակցության մեջ բաժանվում են հետևյալ կերպ.

Առ 1-ն հոկտ. 27 թ.	Առ 1-ն հոկտ. 28 թ.
Բանվորունիներ 60 հ.—14 տոկ.	105 հ.—22,5 տոկ.
Գեղջիկունիներ 134 հ.—31,4 »	134 ».—28,7 »
Ծառայողներ 191 հ.—44,7 »	176 ».—39,8 »
Այլք 42 հ.—9,9 »	42 ».—9 »

Այսպիսով վերջին տարվա ընթացքում առկա չե բանվորական կորիզի ուժեղացումը կոմունիստունիների մեջ, մինչդեռ բանվորունիները բավարար չափով չեն ներգրավվել կուսակցության մեջ:

Կոմյերիտականների թիվը կուսակցության մեջ առ 1-ն հունիսի 28 թ. հավասար է 2036-ի կամ կուսակցության կազմի 21,7%-ի: Կուսակցական կորիզը ԼիՅեՄ մեջ կազմում է կոմյերիտության կազմի 8,8%-ը (26 թ. 7,4%-ը, 27-ին՝ 8,2%-ը): Յեթե նկատի ունենանք այն հանգամանքը, վոր գերչափահասները ԼիՅեՄ մեջ կազմում են 18 6%-ը, կոմսոմոլի կուսկորիզը պտք է փոքր (անբավարար) համարել:

Այժմ, յերբ Հայաստանի կուսակազմակերպության դեմքը բավական պարզ է, անհրաժեշտ է ավելի մանրամասնաբար կանգ առնել վերջին ժամանակների

27 թվից, 189 հոգի՝ 26 թվից, 196 հոգի՝ 1925 թվից, 64 հոգի՝ 24 թվից և այլն:

Յեթի ծառայողների կամ գյուղացիների փոխադրության ուղացները կապված են մի շարք հայտնի պատճառների հետ, բանվորներին տարիներով թեկնածու պահելը վկայում է, վոր կուսակցական-գաստիարակչական աշխատանքը նրանց շրջանում թուլ է լեղել, ուստի անհրաժեշտ է մոտավորապես ժամանակներում լուրջ ուղադրություն դարձնել այդ հարցի վրա:

5. Անման հերթական խնդիրներ

Վերոհիշյալ տվյալները բնորոշում են Հայաստանի կոմկուսակցության կազմի սձման ու կարգավորման ասպարիզում յեղած նվաճումներն ու թերությունները: Այդ տվյալներից յեխելով, մենք պետք է լաբենք ու բեռներ մեր բոլոր կուսակազմակերպությունների և առաջին հերթին կուսակցության բջիջների ուղադրությունն այդ հարցերի վրա, համարելով այդ մեր կուսակցական շինարարության կարևորագույն խնդիրներ:

Համակուսակցական դիրեկտիվների (13-րդ, 14-րդ 15-րդ համագումարների բանաձևեր, Համկոմկուսի կենտկոմի 1927 թ. հոկտ. 13-ի և նոյեմբերյան պլենումի վերջում) հիման վրա մենք պետք է անմիջապես դիմենք առաջիկա տարվա ներգրավման աշխատանքի կոնկրետ պլանը մշակելու գործին: Յեթի մինչև 1930 թվականը կուսակցության կազմում արտադրական բանվորների տոկոսը 50-ի հասցնելու դիրեկտիվը ա ներագործելի յե մեր պայմաններում, ապա

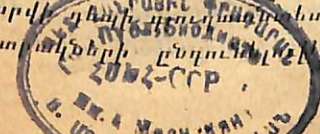
գոյություն ունեն բավական հնարավորություններ՝ աստիճանաբար մոտենալու այդ դրությանը մոտավորապես ընթացքում: Աճման ու կարգավորման խընդրում մեր անելիքն առաջիկա շրջանում պետք է լինի՝ ուժեղացնել բանվորների ներգրավումը կուսակցության մեջ, մասնավորապես անկուսակցական բանվորական ակիվի ներգրավումը, նշանակալի չափով ուժեղացնել բաժնակների ընդունելությունը, դանդաղեցնել գյուղացիների ընդունելության քափը, բնդ վորում ընդունել բացառապես չֆալոր գյուղացիներին յեվ չֆալորներից ու միջակներից բաղկացած գյուղացիական ակիվը (գյուղխորհուրդ, կուսկեդախ, չֆալորական խմբակներ, ԼԿՅԵՄ յեվ այլն), ծայրահեղ նվազագույնի հասցնել ծառայողների ընդունելությունը, այն էլ ընդունելով գլխավորապես մեզ հարագաս գյուղական յեվ յեխնիկական ինժեքներին: Հարցի հման դրույթն անմիջականորեն բղխում է Համկոմկուսի նոյեմբերյան պլենումի վերջումներից, վորտեղ նշված է՝

«Առաջիկա յերկու տարվա ընթացքում առավելագույն չափով սահմանափակել վոչ-բանվորական սարքերի ընդունելությունը: Ընդամին ծառայողներն իրենց հանձնարարական տվողների թվում անպայման պետք է ունենան առնվազն միքանի արտադրության բանվորներ (գյուղերում՝ բաժնակների և գյուղատնտեսական բանվորների):

Այնպես անել, վոր ըստ հնարավորության շուտով և վճարով կերպով տեղաշարժություն կատարվի և անկուսակցական բանվորների և բանվորների ընդունելությունը կուսակցու-

25-8852
(1008/38703)
801

4036

թյան մեջ, այլ և՛ լավագույն ակտիվիստների, չքավորների և կոլանտեսականների: Ընդ մերն անհրաժեշտ է գյուղական կազմակերպությունների արմատական և շուտափուլ թաքելավումը, դուռը և կազմի նորոգումը»:

Առաջիկա ներգրավման աշխատանքներում մենք հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնենք նաև բանվորուհիների և ազգային փոքրամասնությունների աշխատավորության ներգրավման վրա:

Յեղնելով այս դրություններից՝ Կենտկոմի 5-րդ պլենումն արդեն ուրվագծորեն տվել է Հայաստանի կոմկուսակցության աճման «ստուգիչ թվերը» 1929 թվականի համար: Դրանց հիման վրա ներգրավման աշխատանքի կոնկրետ ծրագրեր կազմելիս սեղական կուսակազմակերպություններն ամեն կերպ պետք է խուսափեն կազմակերպության աճման ու կարգավորման հարցերին ձևական-մեքենայական մոտեցում ցույց տալուց: Գաղափարներն կոմիտեներն իրենց վրա պետք է վերցնեն ավելի մեծ պատասխանատվություն ստորին բջիջները կողմից կազմվող ներգրավման ծրագրերի համար, ապահովելով այդ աշխատանքի սխտեմատիկ ղեկավարությունը:

6. Անհրաժեշտ է զսել կուսուսման անհրաժեշտ սարքերից

Կազմակերպության աճման վերաբերյալ մեր առջև դրված խնդիրներն անկարելի կլինի իրականացնել առաջին հերթին առանց մեր օեգերմների ճշգրիտ քանակական և վորակական հաշվառման: Ուժեղացնելով նախնական կուսգաստիարակչական աշխատանքն ան-

կուսակցական բանվորների մեջ, ուժեղացնելով անհատական և խմբակային ագիտացիան նրանց մեջ, ներգրավելով նրանց կուսգարոց՝ երբ և դոնբաց կուսակցական ժողովները՝ մենք այդպիսով աշխատանքի «կամպանիական» ձևերից պետք է անցնենք բանվորներին և բատրակներին կուսակցության մեջ ներգրավելու սխտեմատիկ, ամենորոշ աշխատանքի:

Սոցիալական կազմի կարգավորումը միաժամանակ պահանջում է կուսամարմիններից ուժեղացնել իրենց ուշադրությունը դեպի կուսարքերը խորթ, անհարազատ և բյուրոկրատացած տարրերից գտելու հարցը, հատկապես—դեպի կոմմունիստ գյուղացիների տնտեսությունների զարգացման պրոցեսը: Կուսակցական պրակտիկայի պակասություններն այս ասպարիզում արդեն ունեցել են իրենց հետևանքը. շատ գյուղական կուսարջիջներ արդեն խճովել են տնտեսապես ուժեղացած, յերբեմն ել նույնիսկ կուսակցած տարրերով, ինչպես նաև հիմնարկությունների բջիջները վորոշ քաջբայված, խորթացած ելիմենտներով: Այսպես, որինակ՝ Անդրերկրում կատարած հետազոտությունը Դիլիջանի գավառում մատնանշում է, վոր «կազմակերպության սոցիալական կազմի կարգավորման աշխատանքը թույլ է չեղել, վորի հետևանքով կազմակերպությունը վորոշ չափով խճովել է ունևոր-կուսակալին տարրերով, և անհատ կոմմունիստներ կուսակ են դարձել»:

Նոր-Բայազետի վերաբերմամբ Կենտկոմն արձանագրում է «գաղափարներն կազմակերպության սոցիալական կազմի անբավարար լինելը, մրջակների գերակշռությունը, մինչդեռ թույլ է բատրակ-չքավորական

կորիզը, քաղաքի կազմակերպութեան մեջ ծառայող
ները ու միջակները գերակշռութեանը և կուսակցացած
տարրերի նկատելի տոկոսի գոյութիւնը»։ Նույնն է
նկատված նաև Եջմիածնի գավառում, Վորոնցովկայի
գավառամասում և այլն։ Այս ամենը պահանջում է
բոլոր կուսակցական կազմակերպութեաններից ուժ ունենալ
ուշադրութեան դեպի աճման և կոմունիստ գյուղացի-
ների տնտեսութեանների ընդարձակման պրոցեսների
հարցը։

Յեղնելով Անդրբերկովի վերջին վերոշումներից
գյուղում կատարվող աշխատանքների մասին՝ անհրա-
ժեշտ է ուժեղացնել կոմունիստների ներգրավումը
կոլեկտիվ տնտեսութեանների մեջ, կուսակցական
պարտականութեան և կարգապահութեան խախտում
համարելով պատիւ վերաբերմունքը դեպի կոլտնտե-
սութեանների շինարարութեանը։

Միաժամանակ կուս. ղեկավար որդանները և ամ-
բողջ կուսկազմակերպութեանը պիտի սրեն իրենց
ուշադրութեանը և ուժեղացնեն գործնական աշխա-
տանքները՝ սխտեմատիկորեն մաքրելու համար կուս-
շարքերը անհարապատ, խորթ, քաջքայված և բյուրոկրա-
տացած, կուսակցացած և ուժացած «կուսանդամներից»՝
ղեկավարվելով Համկոմկուսի ԿԿ-ի նույնաբերյան պե-
նումի ցուցմունքով այն մասին, վոր

«... կուսակցական կազմակերպութեանների
ստուգումը և գտումն ուտար, քայքայված, բյու-
րոկրատացած և այլ տարրերից պետք է կատար-
վի շատ ավելի վճռական և առավել սխտեմատիկ
կորպով՝ ԿԿ-ի և տեղային վերահսկիչ հանձնա-
ժողովների ամենայնապահովում և ուժեղացված դե-
կավարութեամբ այդ գործի վերաբերմամբ»։

Ներգրավման աշխատանքի ուժեղացումը վոր մի
դեպքում չպետք է ունենա այնպիսի հետևանք, վոր
կուսակցութեան շարքերը խճողվեն քաղաքականապես
կրավորական կամ անհարապատ տարրերով։ Ներհոս-
ման ուժեղացումը պետք է ընթանա ձեռնարկներում,
տրանսպորտում մեր մասսայական աշխատանքի ընդ-
հանուր ուժեղացման գծով (պրոֆմիութեանների, գոր-
ծարտեղկոմների, պատգամավորական ժողովների,
ԼԿՅՈՒ, հասարակական կամավոր կազմակերպութեան-
ների, բանթղթակցային խմբակների աշխատանքի ու-
ժեղացում)։

Հայաստանի կուսկազմակերպութեան նվաճում-
ները սոցիալական կազմի աճման և կարգավորման
ասպարիզում վերջին շրջանում անվիճելի չեն։ Ուժե-
ղացնելով կուսըջիջների աշխատանքը համաձայն
Կենտկոմի 5-րդ պլենումի վերջին վերոշումների՝ մենք
կկարողանանք հասնել ավելի մեծ արդյունքների,
կկարողանանք ավելի սերտ միութեամբ համախմբել
բանվորների և աշխատավորների ամենալայն զանգ-
վածները սոցիալիստական շինարարութեան հերթական
լողունքների շուրջը։

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Ժ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄԿՈՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԱՃՈՒՄԸ ՅԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ԿԱՆՈՆԱՎՈՐՈՒՄԸ

ՀԿ(Բ.)Կ Կենտկոմի 5-րդ պլենումի վորոշումը

1.

Կենտկոմի պլենումը, քննելով վերջին տարիներ
ի ընթացքում կուսակցութեան սոցիալական կազմի
աճման և կանոնավորման արդյունքները, մատնանը-

շում և Հայաստանի Կոմկուսակցության մի շարք նը-
վաճումներն այդ ասպարիզում, վորոնք գլխավորաբար
ձեռք են բերված ընթացիկ տարում: Մեր կուսակցու-
թյան հիմնական նվաճումներն այդ ասպարիզում հե-
տևալն են.

ա) ԿուսըՋիՆների քանակական աճումը. առ ս. թ.
հոկտեմբերի 1-ը մենք ունենք 521—1927 թ. 442-ի
դիմաց:

բ) Դեպի կուսակցությունը տեղի ունեցող հո-
սանքի և աճման տեմպի ուժեղացումն անցյալ տարվա
համեմատությամբ. ս. թ. 9 ամսում կուսակցության
մեջ ընդունված են 1.163 հոգի—1927 թ. 463 հո-
հու դիմաց:

գ) Վերջին տարում ընդունվածների մեջ գերա-
կշռող մեծամասնությունը բանվորներ են՝ ընդուն-
վածների ընդհանուր կազմի 75,6 տոկոսը— անցած
տարվա 37,3 տոկոսի հանդեպ:

դ) Վորոշ չափով ուժեղացել և բատրակների
ընդունելությունը կուսակցության մեջ. ս. թ. 10 ամ-
սում ընդունված եր 133 բատրակ—1927 թ. 22 հոգու
հանդեպ:

ե) Աճման ավելի ուշագիշտ կանոնավորման հե-
տևանքով ակներև ե կուսակցության սոցիալական
կազմի նկատելի չափով քարելավումը. անցած տար-
վա 29,7 տոկոսի հանդեպ սոցիալական զրուխամբ
բանվորները կուսակցության մեջ կազմում են արդեն
40,4 տոկոս: Իրենց զրադմունքով բանվորները կազ-
մում են կուսակցության 27,2 տոկոսը—անցյալ տար-
վա 19,1 տոկոսի հանդեպ:

զ) Անցյալի համեմատությամբ աճել ե նաև բառ-

րակների տոկոսը կուսակցության մեջ. այժմ 2 տո-
կոս ե 1926 թ. 0,6 տոկոսի հանդեպ:

2.

Միաժամանակ Կենտկոմի պիեռումն անհրաժեշտ
ե համարում մատնանշել նաև մի շարք եյական թե-
րություններ կուսակցական կազմակերպությունների
աշխատանքների մեջ կուսակցության աճման և սոցիա-
լական կազմի կանոնավորման խնդրում:

ա) Մեր պահեռտի ուժի (անկուսակցական բան-
վորական ակտիվ, գյուղի հետ կապված բանվորներ,
հին և նոր վորակյալ և չվորակավորված բանվորներ)
քանակական և վորակային հաշվառման բացակայու-
թյունը կուսըՋիՆներում և կուսակցական մարմին-
ներում:

բ) Կամպանիաների մեթոդի գերակշռումն ան-
դամագրության աշխատանքների մեջ, փոխանակ սխ-
տեմատիկ աշխատանքների՝ բանվորների անընդմեջ
հոսանքը դեպի կուսակցություն ապահովելու համար:

գ) Բատրակների թույլ ներգրավումը կուսակցու-
թյան շարքերը:

դ) Ազգային փոքրամասնությունների աշխատա-
վորության (բատրակներ, բանվորներ) թույլ հոսանքը
դեպի կուսակցություն:

ե) Թեկնածուներին կուսանդամ փոխադրելու ան-
բավարար տեմպը, թեկնածուական ստաժը լրացրած
բանվոր թեկնածուների նկատելի քանակության գո-
յությունը կազմակերպության մեջ:

զ) Կանանց (բանվորուհիներին և բատրակուհի-
ներին) կուսակցության մեջ ընդունելու տեմպը յետ
ե մնում աճման ընդհանուր տեմպից: Վերջին տարում

կանանց տեսակարար կշռի կրճատումը կուսակցության մեջ,

է) Ծառայողների տոկոսը կուսակցության մեջ դեռևս բարձր է, և չնայած դրան, տեղերում հաճախ ծառայողներ են ընդունվում առանց բավարար ընտրության և ստուգման:

ը) Թույլ է դրված քաղաքատիրակիցական աշխատանքը թե անկուսակցական բանվորական ակտիվի և թե կուսակցական յերիտասարդ մասսաների շրջանում:

թ) Կուսորգանների անբավարար ուշադրություն կոմմունիստ գյուղացիների տնտեսության զարգացման պրոցեսներին և, դրա հետևանքով, գյուղական բջիջների խճողումը տնտեսապես ուռճացած և նույնիսկ կուլակացած տարրերով:

ժ) Աճման և սոցիալական կազմի կանոնավորման վերաբերյալ կուսդիրեկտիվների անբավարար քննումը կուսբջիջների ժողովներում կուսակցության գավկոմների տալիք կոնկրետ դիրեկտիվների բացակայությունն առանձին բջիջներում:

3.

Յեղևիով Հայաստանի կոմկուսակցության աճման և կազմի կանոնավորման վերոհիշյալ նվաճումներից, Կենտկոմի պլենումն անհրաժեշտ է հաժարում բոլոր կուսկազմակերպությունների, առաջին հերթին կուսբջիջների ուշադրությունը սեեռել դրանց, վորպես մեկ կուսակցական ժնարառության կարեվորագույն խնդիրների շուրջը: Կենտկոմի պլենումը մտնանում է, վոր սոցիալիստական ժնարառության ծավալման յեվ դասակարգային հակասությունների սրման բարդացած պայ-

մաններում մեկ յերկում, բանվոր դասակարգին սոցիալիստական ժնարառության խնդիրների շուրջը համախաբելու, մեկ կուսակցության դեկավար դեռն աշխատանքի բոլոր տապաբեզներում ուժեղացնելու յեվ դասակարգային-հաղափական հստակ գիծն ապահովելու ճիմնական նախապայմաններից մեկը հանդիսանում է բանվորների ուժեղ ներգրավումը կուսակցության մեջ յեվ կուսակցության սոցիալական կազմի ակտիվ խիստ կանոնավորումը:

Այդ խնդրի վերաբերյալ կուսակցական ընդհանուր դիրեկտիվների հիման վրա (XII, XIV, XV կուսհամագումարների բանաձևերը, Համկոմկուսի Կենտկոմի 1927 թ. հոկտ. 13-ի վորոշումը), — Հայաստանի կուսկազմակերպություններն անմիջապես պետք է դիմեն առաջիկա տարվա համար անդամագրություն աշխատանքի կոնկրետ պլաններ կազմելուն: Յեթե 1930 թվականին կուսակցության կազմի մեջ արտադրություն բանվորների տոկոսը 50-ի հասցնելու դիրեկտիվը Հայաստանի պայմաններում հնարավոր չէ լիովին կիրարկել, ապա կան բավականաչափ հնարավորություններ՝ մոտակա տարիներին ասիմիլացրած այդ դրությունը մոտենալու համար: Աճումը կարգավորելու խնդրն է՝ ուժեղացնել բանվորների և, առաջին հերթին, անկուսակցական բանվորական ակտիվի և վորակյալ բանվորների անդամագրությունը կուսակցության մեջ, ուժեղացնել բատրակների անդամագրությունը, դանդաղեցնել գյուղացիների անդամագրության տեմպը, ընդունելով բացառապես գյուղական չքավորություն և չքավորներից ու միջակներից կազմված գյուղացական ակտիվից (գյուղիտորհուրդ, կոոպե-

րացիա, չքավորական խմբակներ, ԿՅԵՄ իություն) ծալր նվազագույնի հասցնել ծառայողների անդամագրութունը, ընդունելով, գլխավորապես, մեղ մոտիկ, գյուղական ինտելիգենցիայի շարքերից (գյուղական ագրոնոմ, ուսուցիչներ, վարպետներ, տեխնիկներ և այլն): Առանձնապես վճռական բեկում պետք է առաջացնել կուսակցության մեջ բանվորունիներին և գեղջկուհիներին ընդունելու գործում, նկատի առնելով կուսակցության աճման տեմպի ծալրաստիճան յետ միալնի հաշիվ այդ կատեգորիաների:

Նկատի առնելով Հայաստանի ԿՅԵՄ կազմի մեջ մեծ քանակությամբ տարիքն անցրածների գոյությունը և միության մեջ դեռևս անբավարար կուսմիջուկը, Կենտկոմն ընդգծում է Կոմյերիտմիության անդամներին կուսակցության մեջ ընդունելու հետագա ուժեղացման ծալր անհրաժեշտությունը և, առաջին հերթին՝ բանվոր և բատրակ այն յերիտասարդությունից, վորը ԿՅԵՄ շարքերում հասարակական քաղաքական աշխատանքի լուրջ դպրոց է անցել:

Յեղնելով այս հիմնական խնդիրներից՝ Կենտկոմի պլենումը հնարավոր է համարում 1929 թվի համար հետևյալ «ստուգիչ թվերի» սահմանումը. — բանվորների անդամագրությունը 1000 մարդու սահմաններում, բատրակներինը՝ 500 մարդու, գյուղացիներինը՝ 400-ից վոչ ավելի և ծառայողներինը — վոչ ավելի 100 մարդուց:

Այս մոտավոր տվյալների հիման վրա, անդամագրության աշխատանքի կոնկրետ պլանները կազմելիս, կուսգավկոմները պետք է ըստ ամենաօրին խուսափեն կազմակերպության աճման կարգավորման խնդիրնե-

րին ձևական-մեխանիկական մոտեցում ցույց տալուց և պիտի ավելի մեծ պատասխանատվություն ստանձնեն ստորադաս բջիջներին կողմից անդամագրության աշխատանքի պլանները կազմելու համար, ապահովելով այդ աշխատանքի սխեմատիկ ղեկավարությունը յեվ բոլոր միջոցներով բացօթյակ յեվ կուսակցական հասարակայնության ուսագրությունը գրավելով դեպի անդամագրության աշխատանքի ուժեղացումը յեվ դեպի կուսակցության շարքերի սխեմատիկ զբաղմունքը գաղափարապես յեվ սոցիալապես խորք, քաղաքական քարտեզից:

4.

Կուսակցության աճման վերաբերյալ բոլոր վերահիշյալ խնդիրները լուծելու համար Կենտկոմի պլենումն ահաբաժեղտ է համարում. —

ա) Յեղնելով նշանակված «ստուգիչ թվերի» կատարման անհրաժեշտությունից, հիմք ունենալով **ռեզերվների** քանակային և վորակային ճիշտ հաշվառումը — բոլոր գավկոմները մեկ ամսվա ընթացքում իրենց գավառների անդամագրության կոնկրետ պլաններ կազմեն մինչև 1929 թվականի վերջը: Կազմված պլանի հիման վրա անդամագրության աշխատանքի և ռեզերվների հետ դաստիարակչական աշխատանք կատարելու մասին տալ կոնկրետ գերեզմաններ և ցուցմունքներ **առաջին և երկրորդ** բոլոր արտադրական և փոխարկական բջիջներին և բոլոր գավկոմներին:

բ) Անդամագրության աշխատանքի «կամպանիական» ձևերի փոխարեն առորջա և սխեմատիկ աշխատանք սահմանել բանվորներին կուսակցության մեջ գրավելու համար՝ անհատական և խմբական ազդեցու-

ցիան ուժեղացնելու, անկուսակցական բանվորներին դպրոցները, խմբակները, կուսակցական բաց ժողովները ներգրավելու միջոցով և այլն:

գ) Ինչպես գավկուսակազմակերպությունների, այնպես էլ կոմյերիտմիությունների և Հողանտառմիությունների բանվորների գծով ուժեղացնել կուսակցական և քաղաքական մասսայական աշխատանքը բատրակների մեջ: Բոլոր գավառներում մեկ սամվա ընթացքում հետազոտել կուլտուր-կրթական աշխատանքի կազմակերպությունը բատրակների մեջ և, մասնավորապես, անգրագիտության լիկվիդացիայի գործը, այլ և ուրվագծել կոնկրետ միջոցներ այդ աշխատանքն ուժեղացնելու համար: Կիրառել բատրակների խմբերին կամ առանձին-առանձին բատրակներին գյուղական առանձին պատրաստված կոմմունիստներին կցելու պրակտիկան՝ նրանց քաղաքական դաստիարակման և անդամագրական ագիտացիայի համար:

դ) Ուժեղացնել շրջկոմների և գավկոմների ուշադրությունը դեպի գյուղական կոմմունիստների տնտեսությունների զարգացման պրոցեսները: Անդրել կոմի վերջին գիբեկտիվների հիման վրա՝ առավել չեռանդուն միջոցներ ձեռք առնել գյուղացի-կոմմունիստներին կոլտնտեսական շինարարություն մեջ ներգրավելու համար: Անհրաժեշտ համարել դրա հետ միասին հանձնարարելու բոլոր գավկոմներին, վոր նրանք՝ սիստեմատիկ աշխատանքի կարգով՝ վերանային և յազատեն բջիջներն ինչպես վերջնականապես քայքայված և կուլակացած գյուղացի-կոմմունիստներից, այնպես էլ սոցիալապես և գաղափարապես խորթ, քայքայված կաբլերիստական տարրերից:

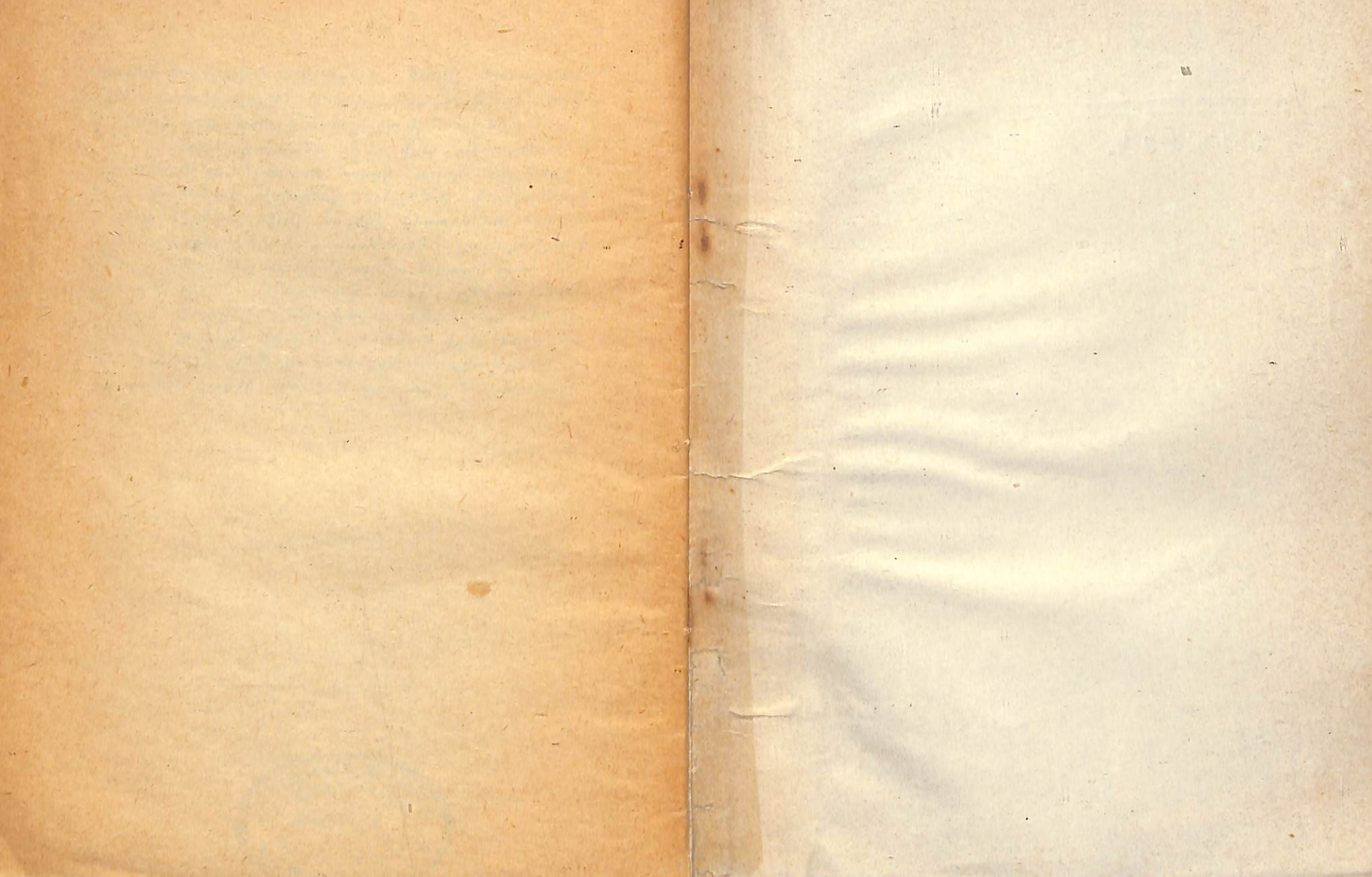
ե) Մոտակա սովսներին կոնկրետ միջոցներ ձեռք առնել՝ թեկնածությունից կուսակցություն անդամներ շարքերը փոխադրելու համար թեկնածուական ժամանակն անցած ստաժ ունեցող բանվորներին և բատրակներին:

զ) Հանձնարարել բոլոր գավկոմներին պարզելու և ուսումնասիրելու կամավոր կերպով և մեխանիկորեն կուշարքերից հեռանալու պատճառները, վերանայելու կուսակցություն անդամների և թեկնածուների կուս-րեռնվածությունը և ներգրավելու համար բոլոր թեկնածուներին դեպի կուսդպրոցները:

է) Նկատի ունենալով բանվորուհիների և բատրակուհիների չափազանց թույլ հոսանքը դեպի կուսակցությունը, ուժեղացնել անդամագրության աշխատանքը բանվորուհիների և բատրակուհիների շարքերում, առաջին հերթին՝ պատգամավորական ժողովներն սվարտողների թվից:

ը) Նկատի առնելով կուսակցություն անհանձնումը ազգային փոքրամասնությունների աշխատավորների, անհրաժեշտ համարել անդամագրության աշխատանքի ուժեղացումը նրանց մեջ և կազմակերպել մի շարք թեկնածուական խմբեր ազգային փոքրամասնությունաց աշխատանքում:

թ) Անդամագրության աշխատանքի ուժեղացումը վրչ մի դեպքում չպիտի խճողի կուսակցություն շարքերը քաղաքականապես պասսիվ կամ խորթ տարրերով: Դեպի կուսակցություն յեկող հոսանքի ուժեղացումը պետք է կատարվի մեր մասսայական աշխատանքի ուժեղացման գծով ձեռնարկություններում և տրանսպորտում (արհմարմինների, գործարտեղկոմների,

ԳԻՆՆ Ե 8 Կ.

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0035349

